

רק לשמוח יש

חשיבות השמחה

עיקר יישוב הדעת הוא על-ידי שמחה. כי על-ידי שמחה יוכל להנהיג את המוח כרצונו ולישב דעתו לחשוב על תכליתו הנצחית. כי שמחה היא עולם החירות. ועל כן, כשמקשר שמחה לדעתו, אזי דעתו בחירות ויוכל לישב דעתו (קיצור ליקוטי מוהר"ן, תנינא י"ב)

בזכות השמחה

ואמרו רז"ל דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא אבל בשכר השמחה אדם אוכל בעוה"ז והשכר היותר גדול שיש על השמחה שזוכה להשגת החכמה והשגת השלימות, שכן גילה סודו רבינו האר"י ז"ל שמה שזוכה להשגת חכמה נפלאה והשגת רוח"ק הכל היה בשביל שהיה שמח שמחה רבה בעוסקו בתורה ובקיימו שום מצוה יותר ממוצא שלל רב (פלא יועץ)

העצבות אינה עבירה, והשמחה אינה מצוה. אולם טמטום הלב שהעצבות גורמת – שום עבירה לא תוכל להביאו. ולמקום שהשמחה יכולה להביאו – גם מצוה לא תביאנו (רבי אהרן מקרלין)

הסכנה שבעצבות

"יהודה בר נתן הוה שקיל ואזיל בתריה דרב המנונא, אתנח, אמר ליה, יסורים בעי ההוא גברא לאתויי אנפשיה" (ברכות ס).

כפי התנהגות האדם כך הוא ממשיך השפעה מלמעלה, אם הוא תמיד בשמחה ומאמין שכל מה דעביד רהמנא לטב עביד, הוא גורם שגם למעלה יומתק הכל וממשיך עליו שמחה, אבל אם הוא דואג ומתאונן הוא מביא עליו עצבות ויסורים באים עליו (משמרת אתמר, בשלח)

כל הנמשך אחר צערו יותר מדאי – הצער נמשך אחריו (ר"י מברסלב, ספר המידות, עצבות לד)

העצבות מזיקה יותר לעבודת השם יתברך מהחטא המעציב את החוטא (החווה מלובלין)

יצר הרע אינו מעוניין בחטאיו של האדם, הוא מעוניין בעצבות שלאחר החטא (רבי נחמן מברסלב)

עצבות מביא לכל העברות, לפי שכאשר האדם מסתובב מלא עצבות אמת הוא שאינו מאמין שהקב"ה הוא טוב ומטיב. הוא סבור בדעתו שאין הקב"ה שווה לצדו ותומך בו (בצילא וישלח השעג כט)

עזיבת הדת באמריקה נבעה מכך שלמרות שמסרו נפשם על קיום התורה ושמירת שבת, שידרו בבית שקשה להיות יהודי. כשמקימים תורה ומצוות ואף במסירות, אך ללא שמחה, התורה הזאת מתקשה לעבור לילדים (הרב משה פיינשטיין על יהדות אמריקה) (בצילא ויגש תשעה ת, בא תשעו כט)

שמחה וצער

כשאדם שמח כל היום, בנקל לו יותר שיהי לו איזה שעה לב נשבר לפרש שיחתו היטב ולשפוך לבו כמים נוכח פני ה', וכן להיפך אחר לב נשבר בא שמחה. וזה סימן אם היה לו לב נשבר בשבא אח"כ לשמחה (ר"נ מברסלב, ליקוטי עצות, שמחה לב)

עיקר מעלת הבכיה הוא כשהבכיה מחמת שמחה וגילה. ואפילו החרטה טוב מאד שתהי מחמת שמחה, שמרוב שמחתו בהשי"ת הוא מתחרט ומתגעגע מאד על שמרד נגדו. עד שיתעורר לו בכיה מחמת שמחה (ר"נ מברסלב, ליקוטי עצות, שמחה כ)

התשובה באמת צריך להיות מתוך שמחה ולא מתוך מרה שחורה ועצבות אבל טוב לב נשבר. והסימן לידע אם התשובה הוא מלב נשבר או מתוך עצבות. כי אם הוא מתוך עצבות הוא בעל מרה שחורה והוא בכעס על כל העולם ואם בוא יבוא אחד לשחוק ממנו הוא מלא כעס על מה שמבלבלין אותו, אבל תשובה בלב נשבר הוא בעצמו מרגיש כי הוא גרוע מכל האדם אפי' מפחות שבפחותים וממילא לא יקפיד על שום דבר (מטה אפרים)

כאשר האדם מתפלל תפלתו – אז אין הזמן שיחפש אחרי נגעי לבבו, דכתיב: "עבדו את ה' בשמחה". ואם יחשוב על חטאיו, הרי יתעצב אל לבו, ותפלתו תהיה לחטאה. אלא יבחר לו זמן מיוחד, כגון חצות הלילה וכדומה, באופן שלא יפריע לו בעבודת ה' (תפארת שלמה)

ואפילו צרת הנפש כגון על חורבן בהמ"ק ועל חטאיו שחובה להצטער ולהתאונן לא כל העתים שוות אלא זמן עציבותא לחוד וזמן חדוה לחוד ובשמחתו לא יתערב זר, וצריך האדם להיות שליט ברוחו להתעצב כשירצה ולשמוח כשירצה, ולא יכנס אחד בגבול חבירו אלא השמחה והעצבות יעמודו איש על מקומו לכשירצה יוציא זה וכשירצה יוציא זה. ולפעמים צריך לשמות מצד אי ולהתעצב מצד אי ויהיה עין במר בוכה ולב שמח, כגון ברי"ה ויוה"כ, ... ולפעמים יגביר השמחה והעצבות יהיה מועט כצל עובר כגון בימים טובים באומרו מפני חטאינו גלינו מארצנו (פלא יועץ)

שמח בחלקו

עיקר השמחה שבחר בנו מכל העמים... מתוך כ"כ הרבה יצורים שיש בעולם (סדר הזמנים עה"מ עג לבעל עבודת יששכר)

אע"פ שלפעמים נוטלים מהאדם הרצון שלו הלילה, כי ברצוננו לעבוד השי"י ובאים עליו התנגדות ועיכובים בע"כ - בכל זה יבין וישכיל כי גם זה הוא רצון השי"י לעבדו גם בזה (תפארת שלמה מועדים קלו:)

כשיוצא מהסוכה מחמת הגשמים... לא יאריך בעצבון ודאגה ולא יתהפך ח"ו בשמחה לתוגה, כי זמן שמחתנו הוא, ואין לנו אלא לקיים מאמרו ית' ולשמות בשמחה החג הקדוש, והוא ית' יעשה הטוב בעינינו (מטה אפרים תרכו-תרכ"ד כ)

בכל מאודך - בכל מידה ומדה שמודד לך הרי מודה לו, להרגיש תענוג אלוקי בכל פרט ופרט

(פלא יועץ ר' מרדכי צבי מהורניסטופול נה נב)

יצחק אוהב את עשיו, כי נהנה מיגיע כפיו (אמרי שאול מוויץ רנו)

חיוב לברך על הרע כשם שמברך על הטובה לקבלינהו בשמחה (ברכות נד, ס:) גם בעיני גשמיים וגם בעיני רוחניות. אף שע"י נתבטל מלקיים מצוות - כי גם זה רצונו ית"ש (ד"ת צאנו א' תג ב-ג)

וישמח לבו בזה אשר ידוע אשר מעשיית מצוה קלה אפילו מפחות בערך - מזדעזעים מלאכים ושרפים (פלא יועץ עה"ת לרב מרדכי צבי מהורסטופול קט)

החזר בתשובה

"העיקר שאין יכול להיות שמח, הוא משום המחשבה כי השי"ת זוכר הנשכחות, מעשי האדם שהוא עצמו אינו זוכרם, וזה מבלבל את המחשבה שלו ומפריע את שמחתו" (בית אברהם סלוניס קלב)

"...אם הקב"ה רואה שאיש יהודי גם אחרי שנפל בידי היצה"ר מחזק את עצמו ולוחם נגדו בכל כוחותיו, כמו איש מלהמה שגם אחרי שהכדור פגע בו ודמו שותת, עומד עדיין על משמרתו ולוחם, אין למלך נחת רוח גדול מזה" (בית אברהם סלוניס קכת).

מנקה הארמון בניגון () .

ספק

אין אומרים תחנה ב"ד וט"ו שבאדר ראשון ודין תענית והספד בהן ובו סעיף אחר.

יום י"ד וט"ו שבאדר ראשון אין נופלין על פניהם ואין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה ואסורים בהספד ותענית אבל שאר דברים אין נוהגים בהם. וי"א דאף בהספד ותענית מותרים (שולחן ערוך או"ח תרצ"ז)

והמנהג כסברא ראשונה. י"א שחייב להרבות במשתה ושמחה ב"ד שבאדר ראשון ואין נוהגים כן מ"מ ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים, וטוב לב משתה תמיד (רמ"א)

בשולחן ערוך אורח חיים מביא הרמ"א שתי דעות אם יש להרבות בפורים קטן המשתה ושמחה, והרמ"א מכריע להרבות קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים, ומסיים: "וטוב לב משתה תמיד". לגבי הכרעה זו עצמה קיימות שתי דעות, אם הדבר מוסב רק על י"ד אדר ראשון, פורים קטן, או גם על ט"ו בו, שושן פורים קטן. מלשון הרמ"א יש להוכיח כדעה השניה, שהרי הרמ"א מסיים: "וטוב לב משתה תמיד". מן המלה "תמיד" יש להוכיח שבכל מקרה שיש איזו סברה להיות בשמחה, יש להתנהג כך. כשתרית התנהגות כזו, להדר בכל הזדמנות שישנה דעה על הצורך בשמחה, יגיע האדם לאמור בכתוב: "וטוב לב משתה תמיד" (האדמו"ר מלובאביץ)

אמצעים לגרום לשמחה

וצריך לחזק אי"ע שיבא לשמחה בכל מה דאפשר, ולהשתדל לבקש למצוא בעצמו איזה נקודות טובות כדי לבא לשמחה... ועכ"פ יש לו לשמוח במה שזכה להיות מזרע ישראל שלא עשהו גוי. וזאת השמחה היא בודאי שמחה נפלאה בלי שיעור ואין בה שום בלבול מאחר שהוא מעשה הש"י בעצמו. ויהיה רגיל לומר בפיו ובלבו בשמחה גדולה ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים וכו', ובוזה יוכל לשמוח כל ימיו בכל מה שיעבור עליו.

גם כמה פעמים צריכין לשמוח את עצמו ע"י מילי דשטותא מילי דבדיחותא.

ומריבוי צרות האדם, שסובל כל אחד בגוף ונפש וממון, ע"כ ע"פ רוב אין יכולין לשמוח את עצמם כי אם ע"י מילי דשטותא, לעשות עצמו כשוטה כדי לבא לשמחה, שכל החיות בגוף ונפש תלוי בזה. גם למעלה נעשה מזה יחוד גדול ע"י בדיחא דעתיה. דהיינו שמחה. (ר"נ מברסלב ליקוטי עצות כט) ע"י הריקודין והתנועות שאתה עושה בגוף נתעורר לך שמחה (ר"נ מברסלב ספר המידות, שמחה ח) ברבות השמחה נתחזק כח השכלי, והמאכל והמשתה הם סיבה גדולה לשמחת הלב ולהרחיק העצבות ודאגות (ר"נ מברסלב ספר המידות, שמחה ג)

יו"ט ושבת

יו"ט דומה לאיש עני שהמלך בא לביתו, ויש לו שמחה גדולה שעל אף שפלותו זכה שהמלך בא לביתו. שבת דומה לאיש עני המתארח אצל המלך שבעת ההיא שוכח מכל שפלותו (תורת אבות סלוניס פ:)

תנאי למלכות

פעם אחת היה מלך והיה לו בן יחיד. ורצה המלך למסור המלוכה לבנו בחייו ועשה משתה גדול. ובוודאי בכל פעם שהמלך עושה משתה גדולה מאד. והיו שם כל שרי המלוכה וכל הדוכסים והשרים. והיו שמחים מאד על המשתה. וגם בני המדינה היו נהנים מזה שמוסר המלוכה לבנו בחייו, כי כבוד גדול למלך. והיתה שם שמחה גדולה מאד והיו שם כל מיני שמחה מקהלות שחקנים וליצנים, הכל היה שם במשתה. כשנעשו שמחים מאד, עמד המלך ואמר לבנו: היות שאני הוזה בכוכבים, ואני רואה שאתה עתיד לירד מן המלוכה, לכן תראה שלא תהיה לך עצבות כשתרד מן המלוכה, רק תהיה בשמחה. וכשתהיה בשמחה גם אני אהיה בשמחה. גם כשתהיה לך עצבות, אף על פי כן אני אהיה בשמחה על שאין אתה מלך, כי אינך ראוי למלוכה, מאחר שאינך יכול להחזיק עצמך בשמחה כשאתה יורד מן המלוכה. אבל כשתהיה בשמחה, אזי אהיה בשמחה יתירה מאד. (רבי נחמן מברסלב שער אמונה)